

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Psicoloxía do Traballo	Código	760G01004	
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos (Ferrol)			
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Rolon Varela, Jose María	Correo electrónico	j.rolon@udc.es	
Profesorado	Rolon Varela, Jose Maria	Correo electrónico	j.rolon@udc.es	
Web				
Descrición xeral	"El objeto de estudio de la Psicología del Trabajo lo constituyen las conductas y experiencias de las personas desde una perspectiva individual, social y grupal, en contextos relacionados con el trabajo. Su objetivo consiste en describir, explicar y predecir los fenómenos psicosociales que se dan en esos contextos, así como prevenir o solucionar los posibles problemas que se presentan, su objetivo último consiste en mejorar la calidad de vida laboral, la productividad y la eficacia laboral?". Peiró, J. Mª y Prieto, F. (1996): Tratado de Psicología del Trabajo. Madrid: Síntesis.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A3	Saúde laboral e prevención de riscos laborais.
A4	Dirección e xestión de recursos humanos.
A8	Psicoloxía do Traballo e Técnicas de negociación.
A13	Transmitir e comunicarse por escrito e oralmente usando a terminoloxía e as técnicas adecuadas.
A14	Seleccionar e xestionar información e documentación laboral.
A15	Dirixir grupos de persoas.
A16	Asesorar e/ou xestionar en materia de emprego e contratación laboral.
A20	Realizar funcións de representación e negociación en diferentes ámbitos das relacións laborais.
A21	Realizar análises e diagnósticos, prestar apoio e tomar decisións en materia de estrutura organizativa, organización do traballo, estudo de métodos e estudo de tempos de traballo.
A23	Participar na elaboración e deseño de estratexias organizativas, desenvolvendo a estratexia de recursos humanos da organización.
A24	Aplicar técnicas e tomar decisións en materia de xestión de recursos humanos (política retributiva, de selección...).
A27	Asesoramento a organizacións sindicais e empresariais, e aos seus afiliados.
A28	Elaborar, desenvolver e avaliar planes de formación ocupacional e continua no ámbito regulado e non regulado.
A31	Aplicar os coñecementos á práctica.
A32	Comprender a relación entre procesos sociais e a dinámica das relacións laborais.
A33	Comprender o carácter dinámico e cambiante das relacións laborais no ámbito nacional e internacional.
A34	Interrelacionar as distintas disciplinas que configuran as relacións laborais.
A35	Análise crítico das decisións emanadas dos axentes que participan nas relacións laborais.
B1	Resolución de problemas.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información.
B5	Toma de decisións.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Habilidades nas relacións interpersoais.

B8	Razoamento crítico.
B9	Traballo en equipos.
B10	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade.
B12	Motivación para a calidade.
B13	Adaptación a novas situacións.
B14	Aprendizaxe autónomo.
B15	Creatividade.
B16	Liderado.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título	
Saúde laboral e prevención de riscos laborais.	A3	
Dirección e xestión de recursos humanos.	A4	
Psicoloxía do Traballo e Técnicas de negociación.	A8	
Transmitir e comunicarse por escrito e oralmente usando a terminoloxía e as técnicas adecuadas.	A13	
Seleccionar e xestionar información e documentación laboral.	A14	
Dirixir grupos de persoas.	A15	
Asesorar e/ou xestionar en materia de emprego e contratación laboral.	A16	
Realizar funcións de representación e negociación en diferentes ámbitos das relacións laborais.	A20	
Realizar análises e diagnósticos, prestar apoio e tomar decisións en materia de estrutura organizativa, organización do traballo, estudo de métodos e estudo de tempos de traballo.	A21	
Participar na elaboración e deseño de estratexias organizativas, desenvolvendo a estratexia de recursos humanos da organización.	A23	
Aplicar técnicas e tomar decisións en materia de xestión de recursos humanos (política retributiva, de selección...).	A24	
Asesoramento a organizacións sindicais e empresariais, e aos seus afiliados.	A27	
Elaborar, desenvolver e avaliar planes de formación ocupacional e continua no ámbito regulado e non regulado.	A28	
Aplicar os coñecementos á práctica.	A31	
Comprender a relación entre procesos sociais e a dinámica das relacións laborais.	A32	
Comprender o carácter dinámico e cambiante das relacións laborais no ámbito nacional e internacional.	A33	
Interrelacionar as distintas disciplinas que configuran as relacións laborais.	A34	
Análise crítica das decisións emanadas dos axentes que participan nas relacións laborais.	A35	
Resolución de problemas.		B1
Capacidade de análise e síntese.		B2
Capacidade de organización e planificación.		B3
Capacidade de xestión da información.		B4
Toma de decisións.		B5
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.		B6
Habilidades nas relacións interpersoais.		B7
Razoamento crítico.		B8
Traballo en equipos.		B9

Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade.		B10	
Motivación para a calidade.		B12	
Adaptación a novas situacións.		B13	
Aprendizaxe autónomo.		B14	
Creatividade.		B15	
Liderado.		B16	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.			C6
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			C7
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			C8

Contidos	
Temas	Subtemas
1. INTRODUCCIÓN. LA PSICOLOGÍA DEL TRABAJO.	1.1. La Psicología: El estudio científico de la conducta y los procesos mentales. 1.2. El trabajo como fenómeno psicosocial. 1.3. La Psicología del Trabajo: El estudio del comportamiento laboral. 1.4. Métodos de investigación en Psicología del Trabajo.
2. RECLUTAMIENTO Y SELECCIÓN DE PERSONAL.	2.1. El proceso de contratación. 2.2. El análisis de puestos de trabajo. 2.3. El reclutamiento de candidatos. 2.4. La selección de personal.
3. LA FORMACIÓN EN LA EMPRESA.	3.1. Los subsistemas de Formación Profesional. 3.2. La formación en el ámbito de la empresa. 3.3. El plan de formación. 3.4. El diagnóstico de las necesidades formativas. 3.5. Diseño y evaluación de programas formativos.
4. LA COMUNICACIÓN INTERNA EN LAS ORGANIZACIONES.	4.1. El proceso de comunicación. 4.2. Los estilos de comunicación interpersonal. 4.3. La comunicación no verbal. 4.4. La comunicación interna. 4.5. El plan de comunicación.
5. EL LIDERAZGO Y LAS HABILIDADES DIRECTIVAS.	5.1. El mando a lo largo de la historia. 5.2. Concepto de liderazgo. 5.3. El estudio del liderazgo desde la Psicología del Trabajo. 5.4. Las habilidades directivas.
6. MOTIVACIÓN Y SATISFACCIÓN LABORAL.	6.1. Concepto de motivación y satisfacción laboral. 6.2. El estudio de la motivación y la satisfacción laboral desde la Psicología del Trabajo. 6.3. Las dificultades para llevar la teoría a la práctica. Algunas recomendaciones para hacer posible la motivación y la satisfacción en el trabajo.

7. LOS RIESGOS PSICOSOCIALES EN EL TRABAJO.	7.1. Los factores de riesgo psicosocial: condiciones y organización del trabajo. 7.2. Incidencia. 7.3. Evaluación. 7.4. Consecuencias. 7.5. Prevención. 7.6. Riesgos psicosociales: estrés, mobbing, burnout, violencia. 7.7. Los riesgos psicosociales emergentes.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A3 A4 A8 A16 A20 A21 A23 A24 A27 A28 A33 A34 A35 B6 B10 B12 B13 B16 C4 C7 C8	36	64	100
Proba mixta	A21 A23 A24 A28 A31 A33 B1 B2 B8 C1 C6	2	20	22
Investigación (Proxecto de investigación)	A32 B3 B5 B6 B10 B13 B14 B15 C3 C4	1	8	9
Recensión bibliográfica	B2 B12 C1 C4	1	5	6
Presentación oral	A13 B2 B7 B12 C1 C4	1	2	3
Traballos tutelados	A8 A14 A15 B1 B4 B9 B10 B15 C3 C4 C6 C7 C8	0	8	8
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Investigación (Proxecto de investigación)	Proceso de ensinanza orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado.

Recensión bibliográfica	A recensión bibliográfica supón un proceso de lectura crítica dun libro, dun artigo, dunha tese ou dunha comunicación a un congreso. Como tal proceso comprende a lectura da obra, a análise do seu contido e unha crítica e valoración da mesma en relación á literatura existente sobre o tema. Unha recensión non supón un resumo da obra, nin unha mera análise do contido, pois o que lle outorga sentido e dimensión académica científica é a crítica que merece a xuízo do autor da recensión, en relación a outras obras coñecidas do mesmo ámbito ou en relación a súa propia experiencia.
Presentación oral	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da que o alumnado e profesorado interactúan dun modo ordenado, propoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Recensión bibliográfica	A atención personalizada que se describe en relación a estas metodoloxías concíbese como momentos de traballo presencial co profesor, polo que implican unha participación obrigatoria para o alumnado.
Investigación (Proxecto de investigación)	A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ó longo do curso según o plan de traballo da asignatura.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A8 A14 A15 B1 B4 B9 B10 B15 C3 C4 C6 C7 C8	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.	20
Proba mixta	A21 A23 A24 A28 A31 A33 B1 B2 B8 C1 C6	Para avaliar o grado de adquisición dos contidos da asignatura por parte dos alumnos, realizarase unha proba mixta que constará de tres partes: - A: Test de 20 preguntas de resposta múltiple, con 4 alternativas de resposta, das que unha é correcta. A puntuación do test obterase mediante a fórmula $[n^{\circ} \text{acertos} - (n^{\circ} \text{erros} / n^{\circ} \text{alternativas} - 1)] / 2$ - B: Catro preguntas tipo resposta breve. - C: Unha pregunta tipo ensaio. A puntuación máxima en cada un destes apartados (A,B,C) será de 10 puntos. Criterio de corrección: A puntuación final da proba mixta obterase mediante a fórmula $(A+B+C)/3$. O tempo máximo para a realización da proba será de 90 minutos. Celebrarase o día sinalado pola Xunta de Facultade.	60

Sesión maxistral	A3 A4 A8 A16 A20 A21 A23 A24 A27 A28 A33 A34 A35 B6 B10 B12 B13 B16 C4 C7 C8	Asistencia a clase, tanto ás sesións expositivas como interactivas. A asistencia a clase computará para a calificación da asignatura sempre e cando o profesor estime que o comportamento e a actitude do alumno na clase correspóndanse co esperable nun estudante universitario: atención, interés, respeto, participación... En tal caso, a valoración estará en relación directa co porcentaxe de asistencia, a cal medirase mediante a recollida de firmas na clase.	10
Investigación (Proxecto de investigación)	A32 B3 B5 B6 B10 B13 B14 B15 C3 C4	Os alumnos, en parellas, deberán entrevistar a 5 traballadores co obxecto de analizar as opinións e experiencias de esos traballadores con respecto ós contidos da asignatura. Os alumnos deberán acudir a unha sesión de tutoría co profesor para a revisión da estrutura e o contido da entrevista. A última clase interactiva do curso levarase a cabo unha posta en común entre todos os alumnos, polo que o informe da investigación deberase entregar ao profesor cando menos 48 horas antes.	10

Observacións avaliación

Contémplanse dúas modalidades de avaliación:

- Modalidade A: Tal como se describe no apartado anterior.

- Modalidade B: Para aqueles alumnos que por causas xustificadas non poidan asistir regularmente a clase: Proba mixta: 100%.

Cada alumno deberá acollerse á modalidade de avaliación A ou B e firmar un contrato de avaliación o principio do curso. A modalidade elexida será de aplicación para as convocatorias de Xuño e Xullo.

Os alumnos que obteñan unha calificación de Sobresaínte poderán optar a Matrícula de Honra. A proba para a súa obtención consistirá nunha entrevista co profesor na que o alumno deberá demostrar unha asimilación excelente dos contidos e competencias da asignatura.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Alcover de la Hera, C. M^a; Martínez Íñigo, D.; Rodríguez Mazo, F. y Domínguez Bilbao, R. (2004). Introducción a la Psicología del Trabajo.. Madrid. McGrawHill. - Bonache, J. y Cabrera, A. (2006). Dirección de personas. Evidencias y perspectivas para el siglo XXI. . Madrid. Prentice Hall. - Cascio Pirri, A. y Guillén Gestoso, C. (2010). Psicología del Trabajo. Gestión de los RRHH. Skill management. Barcelona. Ariel. - De la Fuente Anuncibay, R. y de Diego Vallejo, R. (2008). Estrategias de liderazgo y desarrollo de personas en las organizaciones. . Madrid. Pirámide. - Gil Rodríguez, F. y Alcover de la Hera, C. M^a (2005). Introducción a la Psicología de las Organizaciones. . Madrid. Alianza editorial. - Guillén Gestoso, C. y Guil Bozal, R. (2000). Psicología del Trabajo para Relaciones Laborales. . Madrid. McGrawHill. - Landy, F. J. y Conte, J. M. (2005). Psicología Industrial. Introducción a la Psicología industrial y organizacional. . México. McGrawHill. - Leal Millán, A. (1999). El factor humano en las Relaciones Laborales. Manual de Dirección y Gestión. . Madrid. Pirámide. - Martín García, J.; Rubio Valdehita, S. y Lillo Jover, J. (2004). ¿Qué es la Psicología del Trabajo?. Biblioteca Nueva. - Morán Astorga, C. (2005). La Psicología del Trabajo: nociones introductorias. . Málaga. Aljibe. - Muchinsky, P.M. (2007). Psicología Aplicada al Trabajo. . Madrid. Thomson. - Newstrom, J. W. (2007). Comportamiento humano en el trabajo. . México. McGrawHill. - Ordóñez Ordóñez, M. (2009). Psicología del Trabajo. Historia y perspectivas de futuro.. Madrid. Pearson Educación. - Palací, F. J. (2005). Psicología de las Organizaciones. . Madrid. Pearson Prentice Hall. - Peiró, J.M. y Prieto, F. (1996). Tratado de Psicología del Trabajo. . Madrid. Síntesis. - Rodríguez Fernández, A. (1998). Introducción a la Psicología del Trabajo y las Organizaciones. . Madrid. Pirámide. - Trechera, J. L. (2000). Introducción a la Psicología del Trabajo. . Bilbao. Desclee de Brower. - Weinert, A. B. (1985). Manual de Psicología de la Organización: la conducta humana en las organizaciones. . Barcelona. Herder.
Bibliografía complementaria	Ademais da bibliografía básica, facilitarase aos alumnos, por cada tema: - Bibliografía específica. - Documento/Guía, en formato pdf. - Presentación en Power Point.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías